

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETI**

TAEKVONDO VA SPORT FAOLIYATI FAKULTETI

**JISMONIY TARBIYA VA SPORT SOHASINI RIVOJLANTIRISH
ISTIQBOLLARI: MUAMMO VA YECHIMLAR**

IV Respublika ilmiy-amaliy anjumani maqolalari

TO‘PLAMI

II-qism

3-4 may2024 yil

TOSHKENT – 2024

UDK: 796.08.(082)

BBK: 75.1

Mazkur to'plam Jismoniy tarbiya va sport sohasini rivojlantirish istiqbollari: muammo va yechimlarga bag'ishlangan bo'lib, unda jismoniy tarbiya va sport sohasi kadrlarini tayyorlash, ularni malakasini oshirish va qayta tayyorlash tizimidagi muammolar va ularning yechimlari; jismoniy tarbiya va sport sohasi samaradorligini oshirishda fiziologik, bioximyaviy, pedagogik-psixologik yondashuvlar va fanlar aro integratsiyalashuv masalalari; aholining sog'lom turmush tarzini qo'llab-quvvatlash va jismoniy faolligini oshirish, rekreatsiya hamda sport sog'lomlashtirish tizimini rivojlantirish muammolari va yechimlari; yuqori malakali sportchilarni tayyorlashda tibbiy-biologik ta'minoti masalalari hamda innovatsion g'oya va texnologiyalarni qo'llash; sport menejmenti, sport marketingini, sport servisi va sport turizmini rivojlantirish istiqbollari bo'yicha bildirilgan fikr-muloxazalar yoritilgan.

To'plamda chop etilgan maqola va tezislarning g'oyasi, ilmiy-metodik salohiyati va unda keltirilgan ma'lumotlar uchun mualliflar javobgardirlar.

Mas'ul muharrir: Raximov Vladimir Shavkatovich

Tashkiliy qo'mita tarkibi

Shukurova Sayyora Sa;dullaevna -tashkiliy qo'mita raisi

Tolipov G'ulomjon Adilovich-raisa o'rinbosari

Ibragimov Behzod Baxtiyorovich - a'zo

Jumaqulov Javohir Maratovich-a'zo

Raxmatullaev Mirzoxid Sayfullo o'g'li -a'zo

Aminova Aziza Alidjanovna-a'zo

Ibragimov Murod Arslanovich-a'zo

Matniyozoy Umid Olimboy o'g'li-a'zo

Abdullaev Ilhom Xushnudovich-a'zo (texnik ta'minotchi)

Ibroximov Shermurod Baxromjon o'g'li-a'zo

Davidov Bobur Bahodirovich- a'zo (tashkiliy qo'mita kotibi)

Tahririy komissiya tarkibi

Axmatov Maxmud Salixovich -komissiya raisi, b.f.n., professor

Shukurova Sayyora Sa;dullaevna -komissiya raisi o'rinbosari, t.f.n., dotsent

Aliev Iskandar Baxramovich - a'zo, professor

Bayk Mung Jong -a'zo, professor

Boymatov Xabibjon Xusanovich -a'zo,dotsent (dasturiy ta'minot)

Seydaliyeva Liliya Tabrisovna-a'zo - (tarjimon)
Tolipov G'ulomjon Adilovich -a'zo, o'qituvchi
Ravshanov G'olibjon Xamraqulovich -a'zo, katta o'qituvchi
Ro'zmetov Rasul Tangriberganovich -komissiya kotibi

Ilmiy-amaliy anjuman o'tkazilishiga O'zbekiston Respublikasi Vazirlar maxkamasining 2018-yil 12-yanvardagi "Ilmiy-inovatsion ishlanma va texnologiyalarni ishlab chiqarishga tadbiiq etishning samarali mexanizmlarini yaratish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 24-son qarori, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi "O'zbekiston Respublika Oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5847-sonli Farmoni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 4-iyulidagi PQ-200 qarori ijrosini ta'minlash to'g'risida, 2024-yil O'zbekistonda "Yoshlar va biznesni qo'llab-quvvatlash yili" dasturi, Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti Kengashining 2024-yil 8 fevraldagi 01-43-sonli buyrug'iga muvofiq asos sifatida ruxsat etilgan.

физическая реабилитация и рекреация: Проблемы и перспективы развития. Материалы VII Международной электронной научно-практической конференции. Красноярск. -2017.

4. Белых С.И. Теоретические и методические основы профессиональной подготовки будущих преподавателей физической культуры и спорта в личностно ориентированной системе физического воспитания. - Донецк, 2020.
5. Худайбердиева Н.А. Жисмоний тарбия ва спорт соҳасида педагог кадрлар тизимини бошқаришда инновацион фаолиятни ривожлантириш механизмини яратиш. –Т: Илмий техника ахбороти – пресс нашриёти,

ТАКТИК USULLARNING BOKSCHILAR MUSOBAQA FAOLIYATIGA TA'SIRI

*O'zbekiston Milliy universiteti
Taekvondo va sport faoliyati fakulteti
Taekvondo va sport faoliyati kafedrasini
o'qituvchisi Imomov Dilmurod Akrom o'g'li
O'zMU talabasi Po'latov Muhammadali*

Annotatsiya: Ushbu maqolada malakali bokschilarning taktik tayyorgarlik xususiyatlari va taktik texnikasi darajasi ko'rsatilgan. 16-18 yoshli malakali bokschilarning 47 taktik tayyorgarligini takomillashtirish texnikasi ishlab chiqildi, sport musobaqalarni o'tkazish taktikasining mohiyati ochib berildi; qo'llaniladigan vositalar va taktik usullarni qo'llash ko'nikmalarini shakllantirishning pedagogik shartlari. Metodikaning mazmuni taktik tayyorgarlikning asosi sifatida ijodiy fikrlashni rivojlantirishga qaratilgan maxsus intellektual va harakat vazifalari tizimlaridan iborat; mantiqiy fikrlash, assimilyatsiya qilish ketma-ketligini ta'minlash.

Kalit so'zlar: taktik tayyorgarlik, sport mahorati, raqobat faolligi, bokschilar, metodika.

Аннотация: В данной статье представлены особенности тактической подготовки и уровень тактических приемов квалифицированных боксеров. Разработана методика совершенствования тактической подготовки квалифицированных боксеров 16-18 лет, раскрывается сущность тактики ведения спортивного поединка; используемые средства и педагогические условия формирования навыков применения тактических приемов. Содержание методики составляют системы специальных интеллектуальных и двигательных заданий, направленных на развитие творческого мышления как базиса тактической подготовленности; логического мышления, обеспечивающего последовательность усвоения.

Ключевые слова: тактическая подготовка, спортивное мастерства, соревновательная деятельность, боксеры, методика.

Annotation:: This article presents the features of tactical training and the level of tactical techniques of qualified boxers. A methodology for improving the tactical training of qualified boxers aged 16-18 has been developed, the essence of tactics for conducting a sports fight is

revealed; the means used and pedagogical conditions for developing skills in applying tactical techniques. The content of the methodology consists of systems of special intellectual and motor tasks aimed at developing creative thinking as the basis for tactical preparedness; logical thinking, ensuring the sequence of assimilation.

Keywords: *tactical training, sportsmanship, competitive activity, boxers, methodology.*

Kirish. Sportchilarning taktik tayyorgarligi darajasi bu ularning sport uskunalari vositalarini (texnik usullar va ularni amalga oshirish usullari), uning turlarini (hujum, mudofaa, qarshi hujum) va shakllarini (individual, guruh, jamoa) o'zlashtirishga bog'liq (Ashmarin, V. A, 1978., Kolesnik, I. S., 2015). Taktik tayyorgarlikning tuzilishi boksning asosiy yo'nalishlarini belgilaydigan strategik vazifalarning xususiyatidan kelib chiqadi. Ushbu vazifalar sportchining mavsumning asosiy musobaqalarida tayyorgarlik ko'rish va muvaffaqiyatli ishtirok etish maqsadida startlar seriyasida ishtirok etishi va shu bilan istiqbolli bo'lishi mumkin. Ular mahalliy bo'lishi mumkin, ular alohida musobaqalarda yoki ma'lum bir jangda, bellashuvda, yugurishda, suzishda, o'yinda va hokazolarda ishtirok etish bilan bog'liq bo'lishi mumkin .

Malakali bokschilarning sport mahorati darajasi turli omillar majmuasi bilan belgilanadi: jismoniy, texnik, nazariy, psixologik va boshqa tayyorgarlik jihatlari ko'rsatkichlari, ularning har biri aniq muammolarni hal qiladi. Shunday qilib, agar jismoniy tayyorgarlik mushaklarning kuchini, harakat tezligini, chidamliligini, maxsus epchillikni rivojlantirishni ta'minlasa, zarba berish texnikasini bajarishning aniqligi; tananing barqarorligini oshirish, texnik tayyorgarlik vosita harakatlarining fazoviy-kuch va fazoviy-vaqt parametrlariga muvofiq turli xil, kutilmagan holatlarda hujum va mudofaa texnikasini oqilona bajarish ko'nikmalarini shakllantirish uchun mo'ljallangan.

Tadqiqotning maqsadi. Ushbu ishning maqsadi taktik tayyorgarlikni bokschilarning raqobatbardosh faoliyatiga ta'sirining ahamiyatini nazariy va uslubiy asoslashdir.

Tadqiqot usullari va tashkil etilishi. Malakali bokschilarning taktik tayyorgarligini takomillashtirish bo'yicha biz ishlab chiqqan metodologiyaning samaradorligini tekshirish uchun I toifadagi 16-18 yoshdagi 24 bokschi, KMS va MS ishtirokida pedagogik tajriba o'tkazildi. Nazorat (NG) va tadqiqot (TG)

guruhlari tashkil etildi, ularning har biri 12 kishidan iborat edi. NG bo'yicha mashg'ulotlar boks federatsiyasi tomonidan tavsiya etilgan sport mashg'ulotlari dasturiga muvofiq umumiy qabul qilingan usul bo'yicha o'tkazildi. TG mashg'ulot jarayonlari biz tomonimizdan ishlab chiqilgan usuldan foydalangan holda olib borildi. Pedagogik tajriba boshlanishidan oldin jismoniy tayyorgarlikning hozirgi darajasini aniqlash uchun test o'tkazildi.

Tadqiqot natijalari. Pedagogik tajriba tugaganidan keyin taktik tayyorgarlik darajasi quyidagicha o'zgardi. NG da, aldamchi harakatlar sonining dastlabki ma'lumotlari bilan $2,47 \pm 0,12$ ball pedagogik eksperiment yakuniga kelib, ko'rsatkichlar yaxshilandi va $2,83 \pm 0,08$ ball ($p < 0,05$); TG da mos ravishda, boshlang'ich ma'lumotlar bilan $2,79 \pm 0,17$ ball, pedagogik eksperiment tugagandan so'ng, natijalar oshdi va $3,61 \pm 0,16$ ballni ($p < 0,05$) tashkil etdi. Pedagogik eksperiment yakuniga qadar kg uchun funt miqdorining dastlabki ma'lumotlari $2,11 \pm 0,14$ ball bilan ko'rsatkichlar $2,33 \pm 0,14$ ballgacha ko'tarildi ($p < 0,05$); egda, mos ravishda, boshlang'ich ma'lumotlari $2,13 \pm 0,13$ ball bilan, pedagogik eksperiment yakuniga qadar natijalar oshdi va $2,94 \pm 0,14$ ballni tashkil etdi ($p < 0,05$). Pedagogik eksperiment yakuniga qadar kg $2,44 \pm 0,19$ ballga teng bo'lgan" raund oxiriga qadar dushman harakatlaridan oldin " indikatorining dastlabki ma'lumotlari bilan natijalar $2,57 \pm 0,18$ ballgacha yaxshilandi ($p < 0,05$); egda, mos ravishda, boshlang'ich ma'lumotlar $2,45 \pm 0,11$ ball bilan, pedagogik tajriba yakuniga kelib, natijalar oshdi va $3,11 \pm 0,15$ ballni ($p < 0,05$) tashkil etdi.

Xulosa. Muvaffaqiyatli taktik tayyorgarlikning muhim sharti bu har bir raqib uchun samarali taktik usullarni tanlash. Ushbu muammoni hal qilish uning potentsial raqibining jang olib borish xususiyatlarini o'rganish bilan bog'liq; uning raqobatbardosh faoliyatining borishini kuzatish raqibning harakatlarini modellashtirish va o'z jang dasturini ishlab chiqish imkonini beradigan kerakli ma'lumotlarni olish imkonini beradi. Samarali taktik usullardan biri bu printsip bo'yicha mudofaa texnikasi bilan birin-ketin ketma-ket kuchli nishon zarbalaridan foydalangan holda tezkor, doimiy hujumdir: dushman bitta hujum zarbasiga javob berishga ulgurmas, ikkinchisi allaqachon kerak edi, bu esa dushmanni o'ziga xos

bo'lmagan tezlashtirilgan tezlikda harakat qilishga majbur qiladi. Ijodiy va mantiqiy fikrlashni rivojlantirish tegishli vazifani belgilashda amalga oshiriladi, masalan, ma'lum bir taktik texnikadan foydalanishning umumiy tavsiyalari asosida, taxmin qilingan raqibni modellashtirish asosida o'zingizni ishlab chiqishingiz zarur.

Adabiyotlar:

1. Boks nazariyasi va uslubiyati. R.D.Xalmuxamedov., V.N.Shin., F.K.Turdiyev., S.S.Tajibayev. Toshkent-2016. 545 b.
2. Платонов В.Н. Система подготовки спортсменов в Олимпийском спорте. Общая теория и её практические применения.- К: Олимпийская литература, 2004. -С.343-345.
3. Jismoniy tarbiya nazariyasiva uslubiyati. Salomov.R.S. Toshkent-2014. 297 b.
4. www.ziyonet.uz

KURASHCHILARNING KURASH USULLARI VA TAKTIK HARAKATLARINI O'ZLASHTIRISH DARAJALARI

*Mirzo Ulug'bek nomli Milliy Universitet
o'qituvchisi Normamatov M.R.*

***Annotatsiya:** Kurashchilarning kurash usullari va taktik harakatlarini o'zlashtirish darajalari yordamida texnik-taktik harakatlarini takomillashtirish jarayoni ochib berilgan.*

***Kalit so'zlar:** Reproduktiv, kurashchi, axborot, o'zlashtirish, daraja.*

***Аннотация:** Раскрыт процесс совершенствования технико-тактических движений борцов с помощью уровней владения приемами борьбы и тактическими движениями.*

***Ключевые слова:** Репродуктивный, боец, информация, освоение, уровень.*

***Abstract:** The process of improving technical and tactical movements of wrestlers is revealed using levels of mastery of wrestling techniques and tactical movements.*

***Keywords:** Reproductive, fighter, information, development, level.*

Mavzuning dolzarbligi: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 4-noyabrdagi PQ-4881-son qaroriga hamda mazkur sohaga tegishli boshqa meyoriy-huquqiy hujjatlarda belgilangan vazifalarni amalga oshirishda milliy kurash turlari xususan, belbog'li kurash va kurash bo'yicha yosh kurashchilarning texnik va taktik tayyorgarligini yaxshilashga bag'ishlangan bir qator metodlar taklif qilingan.

Mualliflar	Maqolanning nomi	Bet
I.U.Madjidov	KIRISH SO‘ZI	4
	1-SHO‘BA: JISMONIY TARBIYA VA SPORT SOHASI KADRLARINI TAYYORLASH, ULARNI MALAKASINI OSHIRISH VA QAYTA TAYYORLASH TIZIMIDAGI MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI	
Xolmuxamedov R.D	ТРЕНИРОВОЧНЫЕ НАГРУЗКИ БОКСЕРОВ В ИНДИВИДУАЛЬНЫХ УРОКАХ НА «ЛАПАХ» И ИХ ОЦЕНКА.	6
Tojiboyev S.S.	SPORTSCHILARNING TEHNIK TAYORGARLIGINI BAKHOLASHDA 3D MA TECHNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH METODIKASI	14
Kim Aleksandr	OLIMPIYA O‘YINLARIGA O‘ZBEKISTON SPORTCHILARINI KOMPLEKS TAYYORLASH.	17
Рахматова Д.Н.	ЎРТА МАСОФАГА ЮГУРУВЧИ ЎСМИРЛАРНИНГ ЎҚУВ-МАШҒУЛОТ ЖАРАЁНИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	20
Ibragimov B.B.	ЎЗБЕКИСТОНДА РЕГБИ СПОРТ ТУРИНИНГ РИВОЖЛАНИШ БОСҚИЧЛАРИ	26
Boltabayev Sh.D.	GANDBOLCHILARNING TAYANIB YUQORIDAN DARVOZAGA TO‘P OTISH TEXNIKASINI KINEMATIK TAHLILI	30
Платунов А.И. Набиев Т. Э.	СТРАТЕГИЧЕСКОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СК В ОРГАНИЗАЦИИ И ПРОВЕДЕНИИ МАССОВЫХ СПОРТИВНЫХ МЕРОПРИЯТИЙ	36
Мустафаев Испандияр	ОРГАНИЗАЦИОННО-МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ МНОГОЛЕТНЕЙ ПОДГОТОВКИ КВАЛИФИКАЦИОННЫХ СПОРТСМЕНОВ	45
Matniyozov U.O.	VOLEYBOLCHI QIZLARNING HUYUM ZARBALARI ANIQLIGINI OSHIRISH FAOLIYATINI TAHLIL QILISH	54
Matniyozov U.O.	VOLEYBOLDA TO‘P UZATISH ANIQLIGINING JISMONIY MASHQLARGA BOG‘LIQLIGI	60
Imomov D.A. Po‘latov M	ТАКТИК USULLARNING BOKSCHILAR MUSOBAQA FAOLIYATIGA TA'SIRI	65
Normamatov M.R.	KURASHCHILARNING KURASH USULLARI VA TAKTIK HARAKATLARINI O‘ZLASHTIRISH DARAJALARI	69
Raxmatillaev M.S	MUSOBAQA SHAROITIDA GANDBOLCHILARNING DARVOZAGA TO‘P OTISH TEXNIKASINI TAHLIL QILISH	69